

בס"ד. ש"פ משפטים, פרשת שקלים, מבה"ח אדר, ה'תשט"ו

(הנחה בלתי מוגה)

זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל גו' עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה להוי". וצריך להבין, למה צריך הכתוב לומר הסכום דשקל שלם, עשרים גרה השקל, הרי צריך ליתן רק מחצית השקל ולא שקל שלם, וא"כ הול"ל שיתנו עשר גרה. ועוד צריך להבין מה שהמצוה היא לתת מחצית השקל דוקא, והרי בקדושה ענין המחצה אינו מעלה, ואדרבה כו'. דהנה, מה שמצינו שבמדת הארון יש גם חצי אמה², הרי זה כדי להורות דגם כאשר איש ישראל מקושר בתורה, שהוא בן תורה ומושקע בתורה, צריך לידע שהוא רק מחצה³, אמנם, ענין זה שייך רק להרגש האדם בנוגע למציאות עצמו, אבל בנוגע להענינים שצריך לתת לה', הרי כתיב⁴ כל חלב להוי', וכמ"ש הרמב"ם⁵ שכל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב שיהי' מן הנאה ומן הטוב, ולכן הדין בקדשים ותרומה שאין נותנים מן המחצה ומן הפרוסה כי אם מן השלימה דוקא⁶, וא"כ, מהו"ע מחצית השקל, שצריך ליתן מחצית דוקא. וביותר אינו מובן, שהרי מצות מחצית השקל היא תקון על חטא העגל, כמ"ש⁷ לכפר על נפשותיכם, וכיון שחטא העגל הוא חטא כללי, הרי בהכרח שגם מצות מחצית השקל הו"ע כללי, ועם היותו ענין כללי, אינו צריך להיות שלם, כי אם מחצית דוקא. ואין לומר שהטעם שנאמר בכתוב מחצית השקל הוא לפי שאינו רוצה לסמן על מטבע קטנה ופחותה (גרה), עשר גרה, אלא על מטבע חשובה (שקל), ולכן אומר זה יתנו גו' מחצית השקל, שהרי הכתוב הי' יכול לומר שיתנו בקע (כפי שמצינו בכתוב במק"א⁸), שזהו הסכום דמחצית השקל במטבע שלימה. ומזה שהכתוב מדייק מחצית השקל דוקא, מובן, שענין כללי זה שהוא תקון על חטא העגל הוא ע"י ענין המחצית דוקא, דכללות הענין בזה הוא, שישראל נותנים מחצית השקל, ועי"ז נותנים מלמעלה מחצית השני', שזהו כפל לשון

(5) סוף הל' איטורי מזבח.

(6) ראה גם לקו"ש חל"א ע' 132. וש"נ.

(7) תשא שם, ט"טז.

(8) חיי שרה כו, כב (וראה בהשיחה שלאחרי

המאמר ובהערה 9 (לקמן ע' 278)).

(1) תשא ל, יג.

(2) תרומה כה, יו"ד. ויקהל לו, א.

(3) ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 253 הערה

43. וש"נ.

(4) ויקרא ג, טז.

הכתוב זה יתנו גו' מחצית השקל גו' מחצית השקל תרומה להוי' (ב"פ מחצית השקל).

ב) ויובן זה בהקדים תחלה⁹ הא דאיתא בעץ חיים¹⁰ שבכללות ההשתלשלות ישנם ד' מדריגות שהם אורות כלים לבושים והיכלות, והם כנגד ד' אותיות דשם הוי', וכנגד ד' עולמות אבי"ע. וכיון שד' המדריגות אורות כלים לבושים והיכלות הם כנגד ד' עולמות אבי"ע, הרי זה בא ללמד ונמצא למד, היינו, שמד' העולמות אבי"ע יובן ענינם של ד' המדריגות אורות כלים לבושים והיכלות. והיינו, דעם היות שג' המדריגות דכלים לבושים והיכלות ענינם בכללות הוא אחד, ענין הכלים, שהם מגלים את האור שיהי' בגילוי ויפעול פעולתו, מ"מ, בפרטיות יותר, יש חילוק ביניהם דוגמת החילוק שבין ג' העולמות בריאה יצירה ועשי'. וביאור הענין הוא, דהנה, היחס דכלים ואורות הוא כמו אצילות ובריאה, כמובן מהאמור לעיל שד' המדריגות הנ"ל הם כנגד ד' עולמות אבי"ע. וכיון שאצילות הוא בחי' אין ובריאה הוא בחי' יש¹¹, כמו"כ הוא באורות וכלים, שהאורות הם בחי' אין והכלים הם בחי' יש לגבי האורות¹². אמנם, עם היותם רחוקים זה מזה בריחוק הערך כמו אין ויש, מ"מ, כיון שהאורות נאצלו באופן כזה שיהיו בהתיישבות הכלים, והכלים נאצלו באופן כזה שיסבלו את האורות, יקבלו את האור, ויתאחדו עמו, הנה מצד ב' ענינים אלו נעשה היחוד דאורות וכלים, אף שמצד עצם מהותם הם באין ערוך זה לזה. וזהו"ע דאיהו וחייהו חד איהו וגרמוהי חד¹³, דאף שמחלק ואומר ב"פ חד, לפי שאינו דומה יחוד הכלים ליחוד האורות, מ"מ, מצד זה שהאורות מתיישבים בהכלים והכלים מקבלים את האורות, הנה עי"ז נעשה איהו וגרמוהי חד, שהו"ע יחוד האורות עם הכלים.

ויובן זה מכמו שהוא באדם למטה, דכיון שבצלם אלקים עשה את האדם¹⁴, שהאדם שלמטה הוא דוגמת האדם העליון שעל הכסא, לכן, הנה מעניני האדם למטה יובן ענין האורות וכלים למעלה. דהנה

אוה"ת ויקהל ע' ב'קלד). אוה"ת חיי שרה קח, ב.
 11) ראה תו"א משפטים עו, ב. לקו"ת מסעי צה, א. ובכ"מ.
 12) ראה תו"א בראשית ד, ב. ובכ"מ.
 13) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).
 14) ע"פ בראשית א, כז.

9) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה אז ישיר וד"ה וישמע יתרו העתר (המשך תער"ב ח"ב ע' תתמו ואילך).
 10) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א-ב. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ס"ע רמח ואילך (ועם הגהות — אוה"ת שה"ש ח"ג ע' תתקעג). תקס"ד ע' עח (ועם הגהות —

ידוע דמה שלמעלה נקרא בלשון המקובלים אורות וכלים, הרי זה למטה הענין דחומר וצורה, דעם היותם רחוקים זה מזה, מ"מ מתאחדים זה עם זה, שגילוי הצורה הוא לפי אופן החומר דוקא, וע"י התלבשות הצורה בהחומר נעשה זיכוך בהחומר. וכמו באברי הגוף שהם כלים לכחות הנפש, כמו חומר העין שהוא כלי לצורת אור הראי' המתלבש בו, הנה אף שחומר העין הוא גשמי (דעם היותו מזוכך, וכמו רוחניות שבגשמיות, הרי הוא גשמי), מ"מ, צורת הראי' מתגלה לפי אופן חומר העין דוקא, דחומר העין הוא מזוכך, שהוא עצם ספירי (א' דורכזיכטיקער), ולפי מזג כלי העין בהלבן והשחור שבו כך יהי' גילוי צורת הראי', והיינו שגילוי הצורה הוא לפי אופן החומר דוקא. ויתרה מזה, שכן הוא גם ברוחניות, שהו"ע עין טובה וההיפך דעין טובה, שגם ענין זה תלוי לפי מזג חומר העין הגשמי, דבחומר העין יש דם ומים, וכאשר מזיגת חומר העין היא באופן שהדם הוא בריבוי, שזהו אדמוני, אזי יהי' באופן של היפך עין טובה, וכאשר המים הם בריבוי אזי יהי' באופן של עין טובה. וכמו"כ הוא גם בצורת השכל המתלבש בחומר המוח, שהוא לפי אופן החומר דוקא, וכמו שמוח החכמה הוא קר ולח ומוח הבינה הוא חם ויבש, היינו דחומר המוח שהוא קר ולח מתלבש בו נקודת השכל, דטבע המים לדבק (בחי' חסדים), וחומר המוח שהוא חם ויבש מתלבש בו חלק השכל שענינו התחלקות פרטים, דטבע האש לפרר (בחי' הגבורות, כידוע דבינה מינה מתערין דינים בסופה¹⁵), וכן הוא בבחי' הדעת שהוא לפי אופן חומר המוח. וגם הנטי' לחסדים ולגבורות תלוי' ג"כ באופן הרכבת חומר המוח. ואף שמבואר בזהר ובחסידות¹⁶ שהנטי' לחסדים ולגבורות היא מצד עצם הנפש, וכמו ב"ש מחמירים וב"ה מקילים, לפי שב"ש שרשם מהגבורות וב"ה שרשם מהחסדים¹⁷, הרי ענין זה הוא רק בכללות הבנין דחומר וצורה, שכללות בנין החומר הוא לפי אופן הצורה, אבל פרטי אופני התגלות הצורה הם כפי טבע ומזג החומר. וכל זה הוא מצד התאחדות החומר בהצורה, שלכן התגלות אור צורת הכחות היא לפי חומר הכלים. וכמו"כ יובן למעלה באדם העליון בבחי' אורות וכלים, דאף שהם באין ערוך זל"ז, מ"מ, הנה גילוי האור הוא לפי אופן הכלי

15) ראה זהר ח"א קנא, א. ח"ג י, סע"ב. רע"א).

יא, רע"א. סה, א. עץ חיים שער יג (שער א"א) פ"ח. שער יד (שער אור"א) פ"ב. תצא (כג, יט). שער הגלגולים סוף הקדמה לו. רמ"ז לזח"ג קמא, ב. תניא אגה"ק ס"יג (ק"ט, א). ראה הקדמת המלקט לתניא (ד), (א).

דוקא, והכלי הוא מיוחד עם האור, עד שכל ענין הכלי הוא לגלות את האור כפי ענינו. והוא יותר ממשל האור המאיר ע"י זכויות שכלי גוון הזכויות כן הוא גוון האור, שהרי במשל לא נקנה הגוון בהאור והוא רק נראה בגוון זה, אמנם באורות וכלים למעלה הרי הכלי פועל באמת בהאור שיתגלה כפי אופן הכלי דוקא, שזוהי פעולת הכלי בהאור, שהרי האורות מצד עצמם הם פשוטים, וגם להשיטה שהאורות אינם פשוטים, הרי לגבי הכלים דברי הכל שהאורות הם פשוטים¹⁸, וע"י הכלים נעשה ציור בהאור כפי ענין הכלי, והיינו לפי שהאורות מתייחדים עם הכלים, וכל ענין הכלים הוא לגלות את האור שיאיר כפי ענין הכלים.

ג) **אמנם** ענין הלבושים הוא שהם מעלימים ומסתירים על האור, והיינו, דעם היות שגם הכלים הם מעלימים על האור, מ"מ, בחי' האור שהכלים מגלים אותו, דהיינו חיצוניות האור, הרי הם מיוחדים עמו. דהנה, נת"ל שאורות וכלים הם אין ויש, והכלים מעלימים על האור כמו שהוא בחי' אין, ומתגלה בחי' האור כמו שהוא במציאות, ומ"מ, בנוגע לבחי' האור שמתגלה ע"י הכלים, הרי הכלים הם מיוחדים עם בחי' זו שבאור, שלכן הם מגלים את האור. משא"כ הלבושים הם בהבדלה ופירוד מהאור, ומעלימים עליו. ויובן זה ג"כ כמו שהוא בהאדם, דכשם שענין הכלים נתבאר לעיל מהכלים כמו שהם באדם, כמו"כ יובן גם ענין הלבושים מלבושי האדם. דהנה, לבושי האדם עם היות שיש להם איזה שייכות אליו, שלכן אינו דומה לבושי הראש ללבושי הגוף והרגל, והחילוק שביניהם אינו במדתם בלבד (שהרי הלבושים צ"ל מתאימים למדת המלוכב בהם), אלא גם בגסותם ודקותם, דלפי אופן הגסות ודקות שבהאברים הנה לפי אופן זה תהי' גם הדקות והגסות בהלבושים, דזהו החילוק בין לבושי הראש, לבושי הגוף ולבושי הרגל, מ"מ, הרי מובן בפשיטות שהלבושים הם נפרדים ונבדלים לגמרי מהאדם. וזהו בלבושים גשמיים. וכמו"כ הוא גם בלבושים רוחניים, שהם מחשבה דיבור ומעשה, שגם שהם נפרדים, לא מבעי דיבור ומעשה, אלא גם באותיות המחשבה, וגם במדריגות הנעלות שבמחשבה. דהנה במחשבה יש מחשבה שבמחשבה, דיבור שבמחשבה ומעשה שבמחשבה. מחשבה שבמחשבה הו"ע האותיות שבאים ביחד עם הברקת השכל, שאין נרגש שם אותיות כלל, אלא שבהכרח לומר שיש שם אותיות, שזוהי המדריגה הנעלית שבמחשבה, הנה גם אותיות אלו הם נפרדים מהשכל,

18) ראה ספר הערכים — חב"ד ח"ד ערך אורות דספירות — "פשיטותם" ו"ציורם". וש"נ.

אף שאין נרגשים כלל. וראי' על זה, שהרי אפשר להחליף את השכל באותיות אחרים, דזהו"ע הלבוש, כלבוש תחליפם¹⁹, ומזה מוכח שהם נפרדים מהשכל. ואף שכאשר יחליפו את השכל באותיות אחרים אזי יתמעט האור, כידוע שבאותיות ההברקה נרגש האור, וכאשר מלבישים את השכל באותיות אחרים אזי אין נרגש האור, ועיקר ההרגש הוא ההשגה, מ"מ, הנה מזה גופא שאפשר להחליף את השכל באותיות אחרים, מוכח שהאותיות הם נפרדים. ויובן זה בתוספת ביאור, דהנה מבואר בכ"מ טעם הדבר שמיד בהברקת השכל ישנם כבר אותיות, שזהו לפי שרש האותיות הוא למעלה מהשכל, מקדמות השכל או מעצם הנפש²⁰, ולכן מיד בגילוי השכל ישנם אותיות, לפי שישנם כבר במקור השכל. אמנם לאידך גיסא, הנה אף שבהכרח שמיד בהברקת השכל יהיו האותיות, הרי אין זה מוכרח מצד השכל עצמו, אלא מפני ששרשם הוא למעלה מהשכל, שזהו הטעם לכך שאותה ההברקה שבאה באדם זה באותיות אלו הרי היא באדם אחר באותיות אחרים, וכמו שאנו רואים שהתוספות רא"ש ור"ן אומרים כולם שכל אחד וכל אחד אומרו באותיות אחרים, והיינו לפי שהאותיות אינם באים מצד ההברקה עצמה, כי אם מהנפש, ובהתאם לכך ישנם חילוקים בהאותיות. ומזה מובן שהאותיות הם בהבדלה ופירוד מהשכל, שהרי אינם באים מצד השכל עצמו. וכל זה הוא במחשבה שבמחשבה. ומכ"ש בדיבור שבמחשבה ובמעשה שבמחשבה, שמסדר את האותיות כפי אופן המקבל, הרי פשיטא שהאותיות הם נבדלים מהשכל. וזהו ההפרש בין כלים ולבושים, שכלים הם מיוחדים עם האור, וגילוי אור הצורה הוא לפי אופן חומר הכלי דוקא, משא"כ בלבושים שהם נפרדים, וגילוי השכל אינו כפי אופן הלבושים, שהרי מצד השכל עצמו אפשר שיתגלה בכמה אופנים, וההתחלקות שבאותיות אינה מצד השכל, אלא שבהאותיות עצמם יש חילוקים מצד שרשם בעצם הנפש.

ועוד הפרש יש בין כלים ולבושים, שהכלים יש בהם חיות עי"ז שהאור מתלבש בהם, משא"כ הלבושים אין בהם חיות, אף שמלובש בהם האור. וכמו באברי הגוף או אברי הנפש שהם כחות הנפש, הרי מצד התלבושות הארת הנפש יש בהם חיות, וכמו המוח שיש בו חיות מצד התלבושות השכל בו, וכמ"ש בתניא פנ"א²¹ שהמוחין שבראש הם מקבלים תחלה הכח והחיות הראוי להם לפי מזגם ותכונתם שהן חב"ד כו', הרי

21) עא, ב.

19) תהלים קב, כז.
20) תניא אגה"ק ס"ה.

שהמוח חי מאור השכל המתלבש בו. אמנם בלבושים, הרי אין שום חיות בהאותיות ע"י התלבשות השכל בהם. ואף שכאשר מדבר איזה ענין בהתלהבות, בדברים היוצאים מהלב, הרי בודאי נראה החיות גם באותיות (די אותיות זיינען אויך לעבעדיקערע), מ"מ, אין זה חיות האותיות עצמם (עס איז ניט זייער חיות), כי אם שאיזה ענין שהוא חי נמצא בהם, אבל האותיות עצמם בהם אין חיות, משא"כ הכלים, שהם עצמם חיים מהאור שבהם. וכל זה הוא לפי שהכלים הם מיוחדים, והלבושים הם נפרדים.

והנה טעם הדבר שהכלים הם ביחוד והלבושים הם בפירוד, אינו מצד מדריגתם, היינו שהלבושים הם למטה ביותר, ולכן אין יכולים להתייחד עם האור, שהרי אדרבה, אותיות המחשבה הם בחי' הגשמי שברוחניות הנפש, ודקות הרוחני שבחומר אברי הגוף שמוכן לקבל צורת הנפש הוא רוחניות שבגשמיות, והרי ידוע שגשמיות שברוחניות הוא למעלה יותר מרוחניות שבגשמיות, ומ"מ, האותיות הם נפרדים והחומר הוא מיוחד עם הצורה. ומזה מוכח שהחילוק בין כלים ולבושים אינו מצד מדריגתם, אלא שכן הוא מצד עצם מהותם, שהכלים הם מיוחדים והלבושים הם נפרדים. ומזה יובן גם בענין כלים ולבושים למעלה, שהכלים הם מיוחדים עם האור ומגלים אותו, והלבושים הם נפרדים מהאור ומעלימים עליו.

ד) אמנם עדיין צריך להבין, דלפי המבואר לעיל בהחילוק בין כלים ולבושים, נמצא שענין הכלים הוא באצילות דוקא, ששם איהו וחייהי חד איהו וגרמוהי חד, משא"כ בבריאה דלאו איהו וחייהי חד ולא איהו וגרמוהי חד¹³, לא שייך שם ענין הכלים, שהרי ענין הכלים הוא ענין היחוד, וכיון שבבריאה אין ענין היחוד, לא שייך שם ענין הכלים כי אם ענין הלבושים. והיינו, דמ"ש לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין לב"נ²², קאי לא רק על עולם היצירה דוקא, אלא גם על עולם הבריאה. אמנם, ממשנת"ל שד' הענינים אורות וכלים לבושים והיכלות הם כנגד ד' עולמות אבי"ע, מובן, שהכלים הם בבריאה.

אך הענין הוא, שבלבושים גופא ישנם ב' אופנים. אופן הא' בלבושים הוא כמו התלבשות הפרצופים זה בזה, דעם היות שזהו"ע הלבושים ולא ענין הכלים, מ"מ, הרי התלבשות זו היא באופן שהשליטה וההנהגה

היא כמו שהוא מצד העליון, והיינו דעם היות שהעליון נשתנה ובה כפי אופן התחתון, מ"מ השליט הוא העליון. וכמו שאנו רואים למטה בהתלבשות הרצון בשכל, וכמו השוחד יעור²³, דהנה הרצון הוא פשוט, שאינו בהתלבשות ותפיסא, שזהו ההפרש בין רצון ושכל, דשכל בא בהתלבשות ובתפיסא, והרצון אינו בא בהתלבשות, ופועל בדרך גזירה דוקא, שזהו שאין טעם לרצון²⁴. ועוד זאת, שהשכל יש בו התחלקות פרטים, משא"כ הרצון אין בו פרטים כידוע. והנה, כאשר הרצון מתלבש בהשכל הרי אז יש טעם לרצון, וא"כ משתנה הרצון כפי השכל, שבא בהתלבשות ותפיסא, וגם בהכרח שיש בו פרטים, דאם לא היו בו פרטים, לא הי' יכול השכל להלבישו. ואף שהרצון משתנה כפי השכל, מ"מ, השליט הוא הרצון, שהרי התלבשות הרצון בהשכל הוא באופן שגם כאשר אינו יודע את הטעם מוכרח הוא לקיים את הדבר מפני שכן הוא הרצון, והיינו, שכאשר הרצון מתלבש בשכל להיות טעם לרצון, אזי מבין גם את הטעם, אבל גם אז אין זה כל ענינו שנעשה בבחי' שכלי, אלא נשאר בבחי' רצון, שגם כאשר אינו יודע את הטעם, מוכרח הוא לקיים את הרצון. וזהו ביאור מארז"ל²⁵ אל תהא יושב ושוקל במצוותי של תורה דקלות שבקלות וחמורות שבחמורות שוין, דהנה, המצוות הם רצון העליון, כמאמר²⁶ נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, וכיון שברצון אין התחלקות פרטים, אין שם חילוק כלל בין קלות וחמורות כו'. אמנם, ענין התורה הוא השגה, פירוש וביאור המצוות, ומצד ההשגה ישנם התחלקות פרטים דקלות וחמורות. וכאשר הרצון דמצוות מתלבש בהשכל דתורה, הנה אף שמצד ההשגה דתורה ישנם קלות וחמורות, מ"מ, יודע הוא שקלות שבקלות וחמורות שבחמורות שוים, לפי שהשליט הוא הרצון, שאין בו התחלקות פרטים. ועד"ז הוא למעלה, כפי שמצינו ביצי"מ שהיתה עי"ז שאו"א הלבישו לזרועות דא"א²⁷, הנה אף שזהו"ע של לבוש (כהלשון הלבישו), ולא ענין הכלים, מ"מ, הרי זה באופן שהשליט הוא העליון, שהרי מצד ההנהגה דאו"א לא הי' אפשר להיות ענין הגאולה כלל, ואדרבה, כמאמר²⁸ שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, כמ"ש²⁹

(23) משפטים כג, ח. פ' שופטים טז, יט.

(24) יונת אלם פ"ב. ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ג ע' א"נד. ח"ד ע' א'תקד. דברים ח"א ס"ע כא. וש"נ. ד"ה מה רב טובך תרצ"ב פ"ב (סה"מ תרצ"ב ס"ע שז ואילך).

(25) ראה דב"ר פ"ו, ב. ובכ"מ.

(26) תנ"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ספרי

ופרש"י פינחס כח, ח.

(27) ראה פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ז. עץ חיים שער יד (שער או"א) פ"א. שער טו (שער הולדת או"א) פ"ו. שער כט (שער הנסירה) פ"ו.

(28) נוסח הגדה של פסח.

(29) שמות א, יד.

וימררו את חייהם, דאבותינו הם המוחין או"א, ובבחי' זה הי' ענין וימררו גו', והגאולה היתה מבחי' הכתר (א"א) דוקא. ומ"מ הוצרך להיות ענין ההתלבשות באו"א, כי בבחי' הכתר כמו שהוא מצד עצמו הרי זה באופן דכחשכה כאורה³⁰, וכדי שיהי' החילוק דנגוף למצרים ורפוא לישראל³¹, הוצרך להיות התלבשות הכתר באו"א (בהשתלשלות) דוקא. ומ"מ, התלבשות זו היתה באופן שהשליט הוא הכתר, שהרי מבחי' או"א לא הי' אפשר להיות ענין הגאולה כלל, כי אם מבחי' הכתר דוקא. וכמו"כ הוא גם בהתלבשות השכל במדות, דאף שהשכל משתנה לפי אופן המדות, מ"מ, הרי השליט הוא השכל, והיינו, שהמדות הם מדות שכליים ולא מדות טבעיים, דכל המדה הוא כפי אופן השכל דוקא, דכאשר מבין בשכלו שצריך להתחסד נמצא בו מדת החסד, וכאשר מבין בשכלו להיפך נמצא בו מדת הגבורה, הרי שהשליט הוא השכל. וזהו אופן הא' בענין הלבושים, שהשליט והמנהיג הוא העליון. והנה, אף שגם אופן זה אינו דומה לענין הכלים, שהרי בכלים הנה אף שגילוי הצורה הוא לפי אופן החומר (כנ"ל), מ"מ הרי מה שנמצא הוא הצורה, וכמו בהתלבשות השכל בהמוח, שהמציאות הוא השכל אלא שהוא כפי אופן החומר, משא"כ בענין התלבשות הפרצופים זב"ז, הרי מה שנמצא הוא הלבוש, וכמו בדוגמאות הנ"ל, אבל מ"מ התלבשות זו היא באופן שהשליטה היא להעליון, ובפרט זה שהשליטה היא להעליון הרי זה דומה לענין הכלים. אמנם יש אופן הב' בלבושים, שלא זו בלבד שאינו מיוחד עם האור, אלא שאינו גם בביטול להאור, והשליט הוא הלבוש.

ועפ"ז יובן מה שענין הכלים הוא בבריאה, דאף שבבריאה הנה לאו איהו וחיוהי חד, אלא הוא בפירווד, מ"מ, הרי זה אופן הנעלה בלבושים שדומה לענין הכלי, והיינו שהנבראים דעולם הבריאה, עם היותם נפרדים, מ"מ, הרי הם בטלים לגמרי להחיות האלקי, שהעיקר הוא החיות, ולפי אופן החיות מתנהג הנברא, וכמו דגים שבים דמיד שפורשים מתים³², הרי אף שהם איזה מציאות חוץ מהמים, מ"מ, נרגש אצלם שהעיקר הוא מקורם, והם בביטול להמקור.

(ה) **והנה** כל זה הוא בבריאה דוקא. אבל ביצירה, ענין הלבושים הוא באופן הב', שההנהגה והשליטה היא כפי אופן הלבוש, והיינו שישנו ההרגש דנברא שאינו בטל כו', וכמו אפקוהו למט"ט (שביצירה)

(31) ישע"י יט, כב. זח"ב לו, א.

(32) עבודה זרה ג, ב.

(30) תהלים קלט, יב. ראה סידור (עם

דא"ח) רצג, ג ואילך.

כו' שיתין פוליסין דנורא כו'³³, לפי שעשה ענין כזה שהי' נדמה שהוא הפרדה. וזהו שביצירה יש תערובות טו"ר³⁴, דאף שאין שם רע ח"ו, מ"מ, בריבוי השתלשלות אפשר להידמות שהוא רע. וזהו שהלבושים שביצירה הם באופן שההנהגה היא כפי אופן הלבוש. ובענין האותיות הרי זה ההפרש שבין אותיות הדיבור לאותיות המחשבה, דאותיות המחשבה הנה אף שהם ג"כ נפרדים כנ"ל, מ"מ, בשעה שחושב מוכרח הוא להיות מקושר (זיין צוגעטרראָגן) להענין שמשכיל, משא"כ בדיבור הנה גם בשעה שמשכיל באופן כזה יכול לדבר היפך ממה שהשכיל, והיינו לפי שהדיבור הוא נפרד לגמרי. ולכן אותיות הדיבור מעלימים על האור, דאף שגם ע"י אותיות הדיבור הנה לאחר מ' שנין קאי אדעתא דרבי³⁵, מ"מ, האותיות הם נפרדים לגמרי ומעלימים על האור.

אך גם אותיות הדיבור אינם העלם לגמרי, שהרי ענינם של אותיות הוא לגלות. אך כל זה הוא כאשר האותיות הם מסודרים, אבל באותיות בלתי מסודרים שהו"ע הפרסאות, אזי הם מעלימים לגמרי. וענין זה הוא כמו לבוש המנעל, שהמנעל מפסיק את הרגל מהארץ לגמרי, וזהו ההפרש בין שאר הלבושים ללבוש המנעל, דכל הלבושים הם בדקות, ועובר דרכם (זיי לאָזן דורך) דבר לח, ורק על דבר גוש הם מפסיקים, משא"כ במנעל שהוא מעור הבהמה, הרי אין עובר על ידו גם דבר לח והוא מפסיק לגמרי. וזהו"ע ההיכלות דעשי' (ששם הוא מעמד הנבראים, כולל גם המלאכים שקבלת אורם וחיותם הוא ע"י ההיכלות דוקא), שהתהוותם ע"י הפרסאות שהם מפסיקים ומעלימים לגמרי. וענין זה הוא כמו המשל, שהוא בדבר זר לגמרי, דהנה, אותיות הדיבור, אף שהם ג"כ לבוש באופן שהשליט הוא הלבוש, מ"מ, הרי אין בזה הפסק בענין אחר, משא"כ המשל שהוא דבר זר שלא מענין השכל לגמרי. ובאופן כזה הם ההיכלות דעשי'.

אמנם כהנ"ל הוא בסדר ההשתלשלות כמו שהוא מצד עצמו, דכל המדריגות שבהשתלשלות, גם מדריגות התחתונות ביותר, הרי מצד עצמם אי אפשר שיהיו באופן של ניגוד לאלקות. אמנם ענין החטא הרי הוא מנגד לאלקות, שזהו מצד מדריגה תחתונה ביותר. והוא כמו ענין החידה שמעלים לגמרי. דהנה יש הפרש בין משל וחידה³⁶, דמשל

(33) חגיגה טו, א.

(שער הקליפות) פ"ג.

(34) ראה ע"ח שער מג (שער ציור

(35) עבודה זרה ה, ב.

עולמות) בהקדמה להדרוש. וראה גם שם

(36) ראה גם המשך תעריב ח"ב ע'

שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ד. שער מח

תתקעג. ועוד.

עם היותו דבר זר, מ"מ, הרי ענינו הוא לגלות, וכמו ברב ותלמיד, שכאשר הרב רוצה להשפיע שכל לתלמידו, אלא שמצד קוצר המשיג או מצד עומק המושג אי אפשר שישפיע לו השכל כמו שהוא, אזי אומר את השכל במשל, וא"כ, אף שהמשל הוא דבר זר מ"מ ענינו הוא לגלות. משא"כ ענין החידה הוא באופן שרוצה להעלים, שזהו"ע החידה כידוע. ומצד המדריגה דחידה אפשר להיות ענין החטא כו'. וזהו כללות ההפרש בין ב' הענינים דמשל וחידה, שהוא כמו קודם החטא ואחרי החטא, דקודם החטא, אף שהי' גשמיות ממש, מ"מ הי' גילוי אלקות, אלא שהגילוי הי' בגשמיות, כמו המשל שהוא בדבר זר, משא"כ אחרי החטא הרי זה דוגמת החידה שהו"ע של העלם לגמרי.

ו) **והנה** כשם שבמדריגות דסדר השתלשלות ישנם כמה אופנים בעניני ההתלבשות, כמו"כ הוא גם בירידת הנשמה להתלבש בהגוף ונה"ב, שבהתלבשות זו אפשר להיות כמה אופנים. וכיון שהכוונה בירידת הנשמה להתלבש בגוף היא כדי שהנשמה תברר ותתקן את נה"ב (שהרי הנשמה עצמה אינה צריכה תקון³⁷), הרי אופן ההתלבשות צ"ל כמו ההתלבשות דאורות בכלים, או לכל הפחות כמו בהתלבשות הפרצופים זה בזה, שאז השליטה היא לנפש האלקית, ונפש הבהמית מקבלת חיות מנפש האלקית ומזדככת על ידה, שלכן צריכה להיות ההתבוננות בענינים כאלו שיוכל להסביר גם לנה"ב. אמנם, אפשר גם שההתלבשות תהי' באופן שהשליטה תהי' לנה"ב, שענין זה נתחדש ע"י החטא. דכשם שבסדר השתלשלות נעשה ע"י החטא העלם והסתר לגמרי, כמו"כ הוא בהנשמה, שאחרי החטא אפשר להיות שהשליטה תהי' לנה"ב. ועל זה ניתנה מצות מחצית השקל, שעל ידה נעשה התקון שיהי' מעמד ומצב כמו שהי' בתחלת הבריאה, שעולם על מלואו נברא³⁸. דהנה בשעת החטא ירדה זוהמא לעולם, ובשעת מ"ת פסקה זוהמתם³⁹, ובשעת חטא העגל חזרה⁴⁰. ולזה ניתנה מצות מחצית השקל, שענינה לכפר על נפשותיכם⁷, שעיי"ז יהי' המעמד ומצב כמו בשעת הבריאה, דעולם על מלואו נברא, והיינו שיהי' החיבור דגשמיות ורוחניות, נה"ב ונה"א. וזהו שהעבודה היא לתת מחצית השקל, עשר גרה, שהו"ע עשר כחות דנה"ב, ועיי"ז

39) ראה שבת קמה, סע"ב ואילך. זהו ח"א נב, ב. ח"ב קצג, ב. 40) זהו שם.

37) ע"ח שער כו (שער הצלם) פ"א — והובא בתניא פל"ז (מח, ב). 38) ראה ב"ר פי"ד, ז. וראה שם פי"ב, ו. 39) ג (וביפ"ת שם).

נותנים מלמעלה מחצית השני, עשר כחות דנה"א⁴¹. וזהו גם מ"ש⁴² וייצר, בשני יו"דין, שהו"ע עשר כחות דנה"א ודנה"ב, והעבודה הוא לחברם ביחד. והסדר בזה, שעבודת האדם היא מחצית השקל בלבד, שהו"ע תקון עשר כחות נה"ב, ועי"ז נותנים מלמעלה התגלות עשר כחות דנה"א, שמאירים בהנה"ב, ומתחברים לאחדים כמו היחוד דאור וכלי, ועי"ז נשלמת כוונת הבריאה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁴³.

(43) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז.
 ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו.
 ובכ"מ.

(41) ראה גם סד"ה זה יתנו העת"ר (המשך
 תער"ב שם ע' תתעד).
 (42) בראשית ב, ז. ראה ברכות סא, א. ועוד.